

1 Tullin hallinnollisen aseman ja ohjauksen selvittäminen

Anneli Taina
30.11.2016

Toimeksianto

Toimeksiantona oli laatia esitys Tullin hallinnollisesta asemasta. Ratkaisuehdotuksen tulee johtaa PTR- (poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos) viranomaisten johtamisvastuiden selkiytymiseen ja toiminnan tehostumiseen. Ehdotuksen tulee myös olla yhteensopiva Tullin muiden tehtävien, erityisesti sen päätehtävänä olevan EU:n tulliliiton toimeenpanon sekä verotus- ja verovalvontatehtävien kanssa.

Turvallisuusympäristön muuttuminen asettaa viranomaiset suurten haasteiden eteen

Suomen turvallisuusympäristö on viime vuosina merkittävästi muuttunut ja monimutkaistunut. Muutos on ollut nopea ja sen mukanaan tuomat haasteet turvallisuusviranomaisille ovat erittäin merkittäviä. Toimintaympäristön voimakkaan muutoksen ohella maan taloudellisella tilanteella on ollut selkeä vaikutus turvallisuusviranomaisten toimintaan ja sen resursointiin. Rikosten torjunnassa painottuvat turvallisuusuhkiin varautuminen, rikosten ennalta ehkäisy, kyky puuttua tehokkaasti rikoksiin ja rikosilmiöihin ja kyky heikentää niiden edellytyksiä.

Valtioneuvoston selonteossa sisäisestä turvallisuudesta (19.5.2016, *jäljempänä selonteko*) sisäisen turvallisuuden tehtävien ohjauksen tehostaminen todetaan Tulli-sisäministeriö-viitekehelyksessä välttämättömäksi, jotta turvallisuusviranomaisten kokonaiskapasiteetti voidaan hyödyntää paremmin sisäisen turvallisuuden takaamiseksi. Ohjauksen tehostamisella saavutettaisiin olennaisia vaikutta-
vuus-, tuottavuus- ja kumppanuushyötyjä.

Selonteon mukaan viranomaistoiminnan kehittämisen ohella sisäisen turvallisuuden turvallisuus-
haasteisiin vastaaminen ja sisäisen turvallisuuden parantaminen edellyttävät kaikkien hallinnonalo-
jen sekä muiden toimijoiden yhteistyötä ja tiivistä vuorovaikutusta. Kompleksisen ja globaalin toi-
mintaympäristön asettamat haasteet eivät ole yksittäisen hallinnonalan tai toimijan yksin ratkaista-
vissa. Erilaiset turvallisuusuhat ovat niin kiinteästi toisistaan riippuvaisia, että niiden välisiä vuoro-
vaikutus- ja riippuvuussuhteita on hankala hahmottaa. Tämä vaikeuttaa myös niihin sopivien rat-
kaisujen löytämistä.

Selonteon mukaisesti sisäisen turvallisuuden ydintehtävien ja PTR-viranomaisten johtamisvastuita
tulee selventää ja täsmentää. Johtamis- ja ohjausvastuiden kirkastamisen ohella selonteon mukaises-
ti on välttämätöntä arvioida kaikki PTR -yhteistyön ja toimintatapojen kehittämiseksi olevat keinot.
Tavoitteena tulee olla ratkaisuehdotus, joka tukee optimaalisesti rikostorjunnan, rajaturvallisuuden
sekä tullivarmuuden tehostamista voimakkaasti muuttuneessa globaalissa ja kansallisessa turvalli-
suusympäristössä.

Selonteon ja sen pohjalta myöhemmin valmistellun sisäisen turvallisuuden strategian keskeisin ta-
voite on varmistaa viranomaistoiminnan kivijalan kestävyys, jotta aitoa kumppanuutta voidaan ra-
kentaa sisäisen turvallisuuden edistämiseksi koko yhteiskunnan kanssa.

Suomen Tullin tehtävä ja organisaatio

Tulli on asiantuntijavirasto, kansainvälinen toimija ja yhteistyöviranomainen, joka hoitaa 11 minis-
terion alaisia tehtäviä. Tullin hallinnosta annetun lain mukaan (960/2012, *jäljempänä Tullin hallin-
tolaki*) Tullin tehtävänä on huolehtia tulliselvityksestä, tulli-, valmiste- ja autoverotuksesta, maahan-
tuonnin arvonlisäverotuksesta, maahan tuotavien ja maasta vietävien tavaroiden ja ulkomaanliiken-

teen tullivalvonnasta, tullirikosten estämisestä ja paljastamisesta sekä muista tullitoimenpiteistä ja sen mukaan kuin erikseen säädetään toimittaa muuta verotusta ja suorittaa tullirikosten esitutkintaa. Lisäksi Tulli huolehtii ulkomaankaupan tilastoinnista, muusta toimialaansa liittyvästä tilastoinnista ja tehtävissään tarvitsemistaan laboratoriotutkimuksista. Tullilla voi olla myös muita sille erikseen säädettäviä tai määrättäviä tehtäviä. Valtiovarainministeriö voi antaa Tullille selvitys-, kokeilu-, seuranta-, suunnittelu- ja muita vastaavia tehtäviä.

Suomen tulli on osa EU:n tullijärjestelmää. Se toimii yhteistyössä elinkeinoelämän sekä kotimaisten ja ulkomaisten viranomaisten kanssa. Tullilain (304/2016) mukaan EU:n tullilainsäädännössä tarkoitettu tulliviranomainen ja toimivaltainen viranomainen on Tulli, jollei erikseen toisin säädetä. Tulli on ulkomaankaupan yleisviranomainen ja tavaroiden tulliselvitysviranomainen ja se valvoo tuonnin ja viennin lainmukaisuutta. Tulli toimeenpanee käytännössä tuonnin ja viennin rajoituksia ja kieltoja (pääjohtaja Antti Hartikainen, muistio 12.10.2016). Tulli on osa yhteistyöverkkoa, joka toteuttaa kauppapolitiikkaa ja tulliselvitys on osa tuonnin kauttakuljetusten ja viennin kokonaisuutta. Tulli- ja kauppapolitiikkaa ei voi erottaa toisistaan vaikka tullimaksujen merkitys on koko ajan vähentynyt. Tilalle ovat tulleet yhä monimuotoisemmat kauppasopimukset, mikä on samalla laajentanut tullin perinteistä roolia ja pakottanut tullin yhä monimuotoisempaan toimintaan. (Merja Hallivuori, Tulli, muistio 5.10.2016)

Tulli on asiantuntijaorganisaationa mukana valmistelemassa Suomen kantaa ulkomaankaupan asioissa. Tulli jalkauttaa kauppaan liittyvät sopimukset yritystasolle ja mm. valvoo pakotteita. Tavoitteena on kaupan menettelyjen helpottaminen. Tulli on tärkeä yhteistyökumppani ulkoasiainministeriölle.

Yhteiskunnan suojaamisen tehtäväalueella Tullilla on selkeä rooli EU:n sisäisen turvallisuuden strategian toimeenpanossa, jonka lisäksi Tulli on merkittävä toimija Suomen sisäisen turvallisuuden edistäjänä tullivarmuudesta ja tavaraturvallisuudesta huolehtivana viranomaisena. Tulli hyödyntää valvontatoimissaan nykyaikaista valvontatekniikkaa, riskianalyysiä sekä fyysisiä tarkastuksia soveltaen tarkastuksiin laillista liikennettä mahdollisimman vähän haittaavaa valvontatekniikkaa. (Tullin tilinpäätös vuodelta 2015)

Tulli on mukana PTR-yhteistyössä eli poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen tiiviissä yhteisessä toiminnassa. PTR-yhteistyö on suomalainen sisäisen turvallisuuden innovaatio, joka on ainutlaatuinen maailmassa. Lain poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta (687/2009, jäljempänä *PTR-laki*) tarkoituksena on edistää poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen (*PTR-viranomaiset*) yhteistoimintaa sekä PTR-viranomaisten yhteisten toimintalinjojen toteuttamista siten, että PTR-viranomaisille säädetyt rikosten estämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen (*rikostorjunta*), valvontaan sekä niitä koskevaan kansainväliseen yhteistyöhön liittyvät tehtävät ja yksittäiset toimenpiteet tulevat hoidetuiksi tarkoituksenmukaisesti, tehokkaasti ja taloudellisesti. Yhteistoiminnalla tarkoitetaan tässä laissa rikostorjuntaan, valvontatoimintaan tai kansainväliseen yhteistyöhön liittyvän toimenpiteen suorittamista toisen PTR-viranomaisen puolesta tai apuna tämän tehtäväalueella sekä toimimista yhteistyössä PTR-viranomaisten yhteisellä tehtäväalueella.

Tulli on toimijana mukana mm. harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelmassa ja sisäisen turvallisuuden strategian toimeenpanossa. Ohjelmien toimeenpano perustuu eri viranomaisen vastuujakoon ja yhteistyöhön. Näissä ohjelmissa Tulli on yhtenä sisäisen turvallisuuden viranomaisista.

Keskushallinnon uudistushankkeen esiselvityksen mukaan (VM 37/2016) Tullin henkilöstömäärä oli vuoden 2015 alussa 2197,2 henkilötyövuotta. Tullin tehtävistä valvontatehtäviä on 30 %, verojen ja veroluonteisten maksujen kerääminen 30 % ja operatiiviset turvallisuusviranomaistehtävät 10 %. Vuoden 2018 alussa tapahtuvien verotustehtävien muutoksen jälkeen valvonnan suhteellinen osuus tehtävistä kasvaa.

Tullissa tehdyt organisaatiomuutokset ja tulossa oleva verotuksen siirtyminen verohallintoon

Tullin organisaatio muutettiin perusteellisesti, kun nykyisestä organisaatiosta säätävä Tullin hallintolaki tuli voimaan vuoden 2013 alusta. Useasta virastosta koostunut tullilaitos muutettiin yhdeksi koko valtakunnan alueen kattavaksi virastoksi. Tulliselvityksen sähköistäminen keskitetyksi toimivaksi järjestelmäksi puolsi valtakunnallista toimivaltaa alueellisesti toimivaltaisten tullipiirien sijasta. Myös rikostorjunta nähtiin tärkeäksi organisoida valtakunnallisesti johdetuksi.

Edeltänyt organisaatio oli hallinnollisesti kaksiportainen. Tullilaitoksen keskushallintoa varten oli Tullihallitus, jonka alaisuudessa aluehallintoa varten oli viisi tullipiiriä, joita olivat Eteläinen-, Läntinen-, Itäinen-, Pohjoinen- ja Ahvenanmaan tullipiiri. Lisäksi Tullihallituksen alaisuudessa oli erillinen tullilaboratorio. Tullilaitoksen pääjohtaja oli myös Tullihallituksen pääjohtaja. Tullipiirien jako oli ollut tuossa muodossa vuodesta 1999. Vaikka Tullilaboratorio ja tullipiirit olivat hallinnollisesti Tullihallituksen alaisia, ne käyttivät itsenäistä päätösvaltaa niiden ratkaistaviksi kuuluvissa asioissa. Ne toimivat niille osoitettujen voimavarojen ja niiden vastattaviksi asetettujen tulostavoitteiden pohjalta itsenäisinä tulosityksikköinä. Tullihallituksen keskeisenä tehtävänä oli huolehtia tullipiirien toimintatapojen ja päätösten yhdenmukaisuudesta, mutta se ei voinut antaa juridisesti sitovia käskyjä lainsäädännön soveltamisesta.

Tullin nykyisestä organisaatiosta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella Tullin hallinnosta (1061/2012). Tullissa on pääjohtajan alaisina yksikköinä ulkomaankauppa- ja verotusosasto, valvontaosasto, toimipaikkaosasto, hallinto-osasto, tullilaboratorio, esikunta, valtion edun- ja oikeudenvalvonta sekä sisäinen tarkastus. Kun ratkaisuvälillä oli aiemmin tullilaitoksen kaikkien tehtävien osalta alueelliseen jakoon perustuvan toimivallanjaon pohjalta tullipiireillä, jakautuvat ratkaisuvälillä ja johtosuhteet nykyisin Tullin yksiköille niiden tehtävien mukaisesti koko valtakunnan osalta. Tullitoimipaikoilla ei ole omaa toimivalta-alueita, vaan ne ovat yhden ja saman viraston toimintayksiköitä. Tullin pääjohtajan antamalla työjärjestyksellä annetaan tarkemmat määräykset yksiköistä ja tehtävien järjestämisestä. Myös yksiköillä on työjärjestykset yksiköiden sisäisestä organisaatiosta.

Kun Tullin yksiköt ovat valtakunnallisesti toimivaltaisia, tulee haasteeksi, että yksikköjen johto on keskushallinnossa ja alaiset työskentelevät ympäri maata. Samalla tullitoimipaikalla työskentelevä henkilöstö kuuluu eri valtakunnallisesti johdettuihin yksikköihin. Vaikutusta on pyritty vähentämään valtioneuvoston asetuksessa valitulla ratkaisulla, jossa Tullin paikallisesti tarvittavia tulliselvitys- ja verotustehtäviä sekä tavaraliikenteen valvontaa tullitoimipaikoissa tekevä henkilöstö kuuluu toimipaikkaosastoon. Näin on saatu tullitoimipaikoilla henkilöstöä koottua saman linjajohdon alaisuuteen.

Laki ja asetustasolla ei ole uudistuksen jälkeen tehty organisaatioon muutoksia, mutta työjärjestystasolla tarkistuksia on tehty.

Verotustehtävät siirretään pääosin Verohallinnolle. Pääministeri Sipilän hallituksen hallitusohjelman veropoliittisen linjauksen mukaan Tullin tehtäviin kuuluvat autoverotus kokonaisuudessaan sekä valmisteverotus ja maahantuonnin arvonlisäverotus pääosin siirretään hallitusti Verohallinnon

hoidettavaksi. Valtiovarainministeriö asetti syyskuussa 2015 hankkeen suunnittelemaan ja toteuttamaan verotustehtävien siirron mahdollisimman nopealla aikataululla siten, että siirron yhteydessä ei tehdä tietojärjestelmien integraatioita, välttämättömiä tietojärjestelmämuutoksia lukuun ottamatta, eikä merkittäviä verotusprosessien kehittämistoimenpiteitä valmiste- ja autoverotuksen osalta. Auto- ja valmisteverotuksen siirtämiseksi on annettu hallituksen esitys (HE 159/2016 vp), jossa esitetään tarvittavien lainmuutosten voimaantuloa 1.1.2017. Valtiovarainministeriön asettaman hankkeen tavoitteena on, että maahantuonnin arvonlisäverotus pääosin siirrettäisiin Verohallinnolle vuoden 2018 alusta lukien.

Muutoksen vaikutukset viranomaisten toimintaan

Toimivallan siirto tarkoittaa muutoksia viranomaisten väliseen työnjakoon. Verotuksen toimittaminen keskitetään nykyistä selvemmin Verohallinnolle. Verohallinto kantaa nykyisin veroista ja veronluonteisista maksuista noin kaksi kolmasosaa ja Tulli noin neljänneksen. Verotusosaamisen keskittäminen yhteen asiantuntijaorganisaatioon mahdollistaa päällekkäisten toimintojen karsimisen, työvoiman joustavan käytön eri verolajien kesken sekä synergiaedut riskianalyyseissä ja verotarkastuksissa. Keskittäminen lisää verovelvollisten kokonaisvaltaista vero-valvontaa nykyisen vero-lajikohtaisen tarkastelun sijasta, luo uusia yritystarkastus- ja valvontamahdollisuuksia ja näin edistää harmaan talouden torjuntaa. Verotarkastus voidaan hoitaa kaikkien verolajien osalta samalla tarkastuksella.

Valmiste- ja autoverotus liitettäisiin toimitettavaksi Verohallinnon valmisohjelmistossa suunnitelman mukaan vuoden 2020 alusta. Siihen saakka verot kannettaisiin Tullin nykyisillä tietojärjestelmillä, joita Tulli ylläpitäisi ja tarvittaessa uudistaisi kustannuksellaan.

Tullille jäisi siirrettäviin verotusmuotoihin liittyvä valvontatehtävä samoin kuin esitutkintatehtävä. Tämä edellyttää tiivistä yhteistyötä Verohallinnon ja Tullin välillä, jotta valmiste- ja autoverotukseen kohdistuvan valvonnan taso ei laske ja verovajeriski kasva. Tulli on tavaraluokittelun asiantuntijaviranomainen Suomessa. Koska valmisteverotuksessa tukeudutaan verotettavien tuotteiden määrittelyssä laajalti tullitariffin nimikkeistöön, antaisi Tulli jatkossa Verohallinnolle asiantuntijapua nimikkeisiin liittyvissä asioissa. Tullin ja Verohallinnon välillä on tarkoitus tehdä sopimus tarvittavasta yhteistyöstä.

Tullille jäisi vastuu ennen vuotta 2017 tehtyihin verotuspäätöksiin liittyvissä mahdollisissa vahingonkorvausasioissa. Valmiste- ja autoverotukseen liittyviä uusia vahingonkorvausvaateita voisi tulla Tullin käsiteltäväksi jatkossakin. Käytännössä asia koskee lähinnä autoverotusta. Tullilla tulee säilyä vahingonkorvausasioihin liittyvä osaaminen, minkä lisäksi Tullin tulee säilyttää 10 vuotta vanhemmat autoverotusta koskevat asiakirjat mahdollisia vahingonkorvauskanteita varten. Jo vireillä olevien sekä mahdollisten uusien vahingonkorvauskanteiden hoitaminen vaatii Tullin ja Verohallinnon yhteistyötä.

Tullista siirtyy henkilöstöä Verohallintoon saman verran kuin Tullissa on käytetty henkilötyöpanosta siirtyviin tehtäviin. Auto- ja valmisteverotuksen siirtyvien tehtävien hoitamiseksi Tullista siirtyy Verohallintoon 200 henkilöä. Maahantuonnin arvonlisäverotuksen siirtäminen v. 2018 ei välttämättä edellytä enää lisähenkilösiirtoja.

Siirtyvä henkilöstö muodostaa vajaat 10 prosenttia Tullin koko henkilöstön määrästä. Siirtyviä tehtäviä pääasiallisesti tai yksinomaan tekevät virkamiehet siirtyvät virkoineen Verohallintoon. Siirtyviä tehtäviä osittain tekevistä henkilöistä osa siirtyy Verohallintoon ja osa jatkaa Tullin palvelukses-

sa muissa kuin siirtyvissä tehtävissä. Siirtyvät henkilöt on kartoitettu Tullin tehtävien siirtoa valmis-televassa hankkeessa. Henkilöiden omia toiveita pyrittiin selvittämään tasapuolisesti. Tulli työnantajana valitsi tehtävien siirrossa Verohallintoon siirtyvät henkilöt.

Tulli on siis parasta aikaa huomattavassa muutostilassa, kun lähes 10 % henkilöstöstä on siirtymässä Verohallintoon, jonka kanssa tehtävä yhteistyö tulee lisääntymään huomattavasti. Vuosi 2017 on tärkeä uudenlaisten toimintatapojen käyttöön ottamisen ja Verohallinnon kanssa tarvittavan käytännön yhteistyön kehittämisen kannalta. Samalla Tullissa tulee valmistautua maahantuonnin arvonn-lisäverotustehtävän poissiirtymisen aiheuttamiin muutoksiin.

Tullin perustehtävässäkin on käynnissä siirtymävaihe, jossa EU:n säätämän aikataulun mukaisesti siirrytään vaiheittain täysin sähköiseen tullii-ilmoittamiseen vuoden 2020 loppuun mennessä, jota varten käynnissä on tullauksen tietojärjestelmien kokonaisuudistus. Sähköisiä menettelyjä varten jo säädetty uusi EU-lainsäädäntö tulee sovellettavaksi vastaavassa aikataulussa.

Tulliliiton merkityksestä (Ismo Mäenpää/VM, muistio Euroopan unionin tulliliitosta ja sen hallinnoinnista)

Euroopan unioni on tulliliitto. Unionin jäsenvaltiot soveltavat yhtenäisiä tullitariffeja ja samanlaisia tullimenettelyitä tulliliiton ulkopuolisten maiden kanssa käytävään tavarakauppaan. Tullitulot ovat EU:n perinteisiä omia varoja, jotka jäsenmaat tilittävät unionille lukuun ottamatta 20 %:n ns. kanto-palkkiota, jonka ne saavat itse pitää. Tullimaksut muodostivat 12,8 % EU:n budjettituloista vuonna 2015 – tullimaksuilla on siis edelleen merkittävä rooli unionin toiminnan rahoittamisessa.

Unionin sisämarkkinoilla eli EU-jäsenvaltioiden välillä tavarat liikkuvat vapaasti ilman tullimaksuja ja tullimenettelyitä. Sisämarkkinoiden häiriöttömän toiminnan ja tasapuolisten kilpailuolosuhteinen vuoksi on erittäin tärkeää, että kolmansien maiden kanssa käytävään tavarakauppaan sovellettavia tullimenettelyitä ja muuta tullilainsäädäntöä sovelletaan jäsenmaissa yhdenmukaisesti. Siksi myös yhteisen tullilainsäädännön on oltava hyvin yksityiskohtaista ja kattavaa.

Euroopan unionin perussopimuksen mukaan (Art. 3 SEUT) tulliliitto kuuluu unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Se tarkoittaa sitä, että jäsenvaltioilla ei ole omaa toimivaltaa tullipolitiikan tai tullitoimintaa koskevien säädösten antamisen suhteen, vaan tuo toimivalta kuuluu Euroopan unionin instituutioille. Komissio tekee aloitteita uusien lainsäädäntöehdotusten ja unionin kantojen valmisteliseksi, minkä jälkeen neuvosto päättää unionin kannasta tai – yhteispäätösmenettelyasioissa yhdessä Euroopan parlamentin kanssa – lainsäädännöstä.

Unionin keskeinen tullilainsäädäntö, unionin tullikoodeksi (953/2013) sekä komission lainsäädäntövaltaan kuuluvat koodeksin täytäntöönpanoasetus (2015/2447) ja delegoitu asetus (2015/2446) muodostavat noin 900 artiklan mittaisen perussäädännön. Komissiolle on siirretty merkittävässä määrin lainsäädäntövaltaa kattaen n. 2/3 edellä mainitun EU:n tullilainsäädännön artikloiden määräästä, jotta kaikkein teknisin tullilainsäädäntö voidaan antaa yhteispäätösmenttelyä kevyemmin.

Unionissa annetaan monella alalla myös muuta lainsäädäntöä, jossa tavarakaupan säännöstenmukaisuuden valvonta säädetään jäsenvaltioiden tulliviranomaisten tehtäväksi. Tuolloin on tärkeää, että

myös nuo tullivalvontamääräykset koordinoidaan tulliasiantuntijoiden kanssa, koska ne liittyvät ja vaikuttavat tullimenettelyiden soveltamiseen ja tullivalvonnan kokonaisuuteen ja vaikuttavat myös ulkomaankaupan sujuvuuteen. Tällaisia tulliviranomaisten valvottavia säädöksiä on annettu muun muassa vaarallisten aineiden, eläin- ja kasvinsuojelun, kulttuuritavaroiden viennin, käteisrahan tuonnin ja viennin, uhanalaisten eläinten ja kasvien, huumausaineiden lähtöaineiden eli prekursorien ja tuoteturvallisuuksäännösten kohdalla. Sääntelyn kansallinen käsittely edellyttää vastuuministeriön, VM:n tulliyksikön ja Tullin keskinäistä yhteistyötä.

Unionin yksinomaisen toimivallan ja unionilainsäädännön ensisijaisuuden vuoksi kansallinen tullilainsäädäntö voi tullitoiminnan ja sen menettelyiden osalta perustua vain unionin tullilainsäädännössä olevaan valtuutukseen ja olla unionin lainsäädäntöä täydentävää. Siten Suomessa sovellettava tullilainsäädäntö perustuu käytännössä lähes kokonaisuudessaan unionilainsäädäntöön.

Tulliliiton käytännön toiminnasta ja sen lainsäädännön täytäntöönpanosta ja soveltamisesta vastaavat 28 jäsenvaltion kansalliset tulliviranomaiset. Jäsenvaltioiden tulleilla ja niiden asiantuntijoilla on paitsi keskeinen rooli unionin lainsäädännön ja määräysten täytäntöönpanossa, myös suuri rooli unionin tullilainsäädännön ja muiden toimenpiteiden valmistelussa.

Kansallisten tulliviranomaisten tehtäväkokonaisuuksissa on jäsenmaittain eroja, mutta unionin tullikoodeksin 3 artiklassa on tulliliiton puolesta säädetty tulliviranomaisille seuraavat:

Tulliviranomaiset vastaavat ensisijaisesti unionin kansainvälisen kaupan valvonnasta ja edistävät näin hyvän kauppataavan mukaista ja avointa kauppaa, sisämarkkinoiden ulkoisen ulottuvuuden, yhteisen kauppapolitiikan ja unionin muiden kauppiaan liittyvien yhteisten politiikkojen täytäntöönpanoa sekä toimitusketjujen yleistä turvallisuutta. Tulliviranomaisten on suoritettava toimenpiteet, joiden tavoitteina on erityisesti:

- a) suojella unionin ja sen jäsenvaltioiden taloudellisia etuja;*
- b) suojella unionia hyvän kauppataavan vastaiselta ja laittomalta kaupalta ja samalla tukea laillista liiketoimintaa;*
- c) taata unionin ja siellä asuvien henkilöiden turvallisuus ja ympäristönsuojelu tarvittaessa läheisessä yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa; ja*
- d) pitää yllä asianmukaista tasapainoa tullivalvonnan ja laillisen kaupan helpottamisen välillä.*

Komission roolista

Komissiossa tulliasiat kuuluvat Vero- ja tulliasioiden pääosastolle (DG TAXUD). Pääosasto jakautuu viiteen osastoon, joista kahden tehtäviin kuuluvat tulliasiat, joita varten on 10 eri yksikköä. Lisäksi TAXUDissa on kaksi vero-asioiden osastoa ja yleinen resurssi- ja henkilöstöhallintaosasto.

Komissio asettaa tulliliiton toiminnan tavoitteet ja painopisteet, tekee tarvittavia lainsäädäntöehdotuksia, antaa toimivaltaansa kuuluvaa lainsäädäntöä sekä valvoo unionin tullilainsäädännön noudattamista. Komissio käy tapauskohtaisesti saamansa valtuutuksen puitteissa unionin puolesta monen- ja kahdenvälisiin kauppasopimuksiin liittyvät neuvottelut, joihin sopimukseen säännönmukaisesti liittyy myös yhteistyötä tulliasioissa koskevia määräyksiä ja pysyvämpiä tulliyhteistyörakenteita. Sopimukseen sisältyy myös tulliteknisiä kysymyksiä, joista keskeisiä ovat tullietuuskohtelun edellyttämät alkuperäsäännöt ja niiden oikean soveltamisen varmistamismenettelyitä koskevat määräykset.

Komissio ei valmistele ja tee sille kuuluvia tehtäviä kuitenkaan yksin virkamiehistönsä voimin, vaan sitä avustaa laaja joukko jäsenvaltioiden tulliviranomaisten edustajista koostuvia asiantuntija- ja työryhmiä. Tullitoimintaa koskevan politiikan määrittämisessä komissio kuulee tullipääjohtajista koostuvaa tullipoliittista ryhmää. Lainsäädännön ja sen soveltamisohjeiden valmistelemissä sekä komission toimivaltaan kuuluvien alemmantasoisten säädösten ja ohjeiden antamisessa komissiota avustaa asian luonteesta riippuen tullikoodeksikomitea tai asiantuntijaryhmä, jotka molemmat on jaettu substanssikysymysten mukaisesti lukuisiin alajaostoihin. Yhteensä komissiossa on noin kahdeksankymmentä eri tullityöryhmää, joiden kokouksiin Suomestakin säännöllisesti osallistutaan.

Monet komission alaisissa tulliryhmissä käsiteltävät asiat liittyvät hyvin läheisesti käytännön tullitoimintaan; myös komission lainsäädäntövaltaan kuuluvan tullikoodeksia tarkentavan ja täydentävän tullilainsäädännön osalta. Asian yksityiskohtaisuuden luonteen ja runsaan määrän vuoksi valtiovarainministeriö on delegoinut Suomen edustamisen komission työryhmissä lähtökohtaisesti Tullin ja sen asiantuntijoiden tehtäväksi. Mikäli käsiteltävä asia on luonteeltaan poliittinen, periaatteellinen tai vaikutuksiltaan merkittävä, osallistuu myös valtiovarainministeriö kannan muodostukseen ja tarvittaessa asia koordinoidaan EU-asioiden koordinaatiomenettelyssä. Tarvittaessa myös ministeriön tulliyksikön virkamies tai EUE:n tulliaattasea voivat osallistua käsittelyyn komission työryhmissä. Tulliasioita käsittelevät komission alaiset ryhmät kokoontuvat verrattain usein. Suomesta tulliasiantuntijoita matkustaa joka viikko, monesti useana päivänä, Brysseliin työskentelemään näissä komissiota avustavien ryhmien kokouksissa.

Tulliliittoa koskevien asioiden ja lainsäädännön valmistelu neuvostossa

Euroopan unionin neuvostossa tulliliittoa koskevat asiat kuuluvat ensisijaisesti kilpailukykyministerineuvostolle, koska tulliuunionin toiminnalla on suora vaikutus unionin sisämarkkinoiden kilpailuolosuhteisiin ja talouden toimijoiden toimintaedellytyksiin. Suomesta kilpailukykyneuvostoon osallistuu työ- ja elinkeinoministeri. Neuvoston puheenjohtaja voi halutessaan viedä asian toiseenkin neuvostoon, jos siihen on perusteltu syy. Toisinaan tulliasioita on viety talous- ja rahoitusasioiden ministerineuvostoon eli Ecofin- neuvostoon, jossa kokoontuvat tulliasioista jäsenvaltioissa säännönmukaisesti vastaavat valtiovarainministerit. Tulliasioden vientiä Ecofiniin on perusteltu esim. asian kytkeytymisellä verotukseen.

Neuvoston tulliliittotyöryhmä käsittelee kaikki tulliliiton alaan kuuluvat kysymykset, jotka otetaan neuvoston asialistalle. Jäsenvaltioiden tulliasiantuntijoista koostuvassa työryhmässä koordinoidaan jatkuvasti myös jäsenvaltioiden ja komission kesken unionin kantoja vireillä olevien kansainvälisten sopimusneuvottelujen tullitekniisiin kysymyksiin tai jo voimassa olevien kansainvälisten sopimusten puitteissa käsiteltäviin kysymyksiin. Työryhmä kokoontuu säännöllisesti kahden viikon välein. Kokoukseen osallistuu tulliaattasea Brysselistä sekä yleensä valtiovarainministeriön tulliyksikön edustaja Helsingistä. Säännöllisesti työryhmässä EU:n kantojen koordinoinnin kohteina ovat myös Maailman tullijärjestön (WCO) kokousten aiheet. EU on jäsenenä järjestössä, joka pyrkii yhtenäistämään hallinnoimiensa sopimusten soveltamista ja yksinkertaistamaan tullimenettelyitä kaikkialla maailmassa. WCO:ssa Suomea edustaa Tulli. Varsinkin WCO:ssa päätettävien asioiden osalta, mutta myös muilta osin, Tullin ministeriötä avustava rooli on neuvoston työryhmäkokouksissa esitettävien Suomen kantojen valmistelussa merkittävä.

Yhteenveto

Tulliliitolla ja tulliviranomaisilla on tärkeä rooli EU:ssa sen kauppapolitiikan käytännön tason täytäntöönpanossa, ja sitä myöten unionin talouden toimijoiden etujen ja kilpailukyvyn varmistajana. Keskeinen näkökulma tullilainsäädännön kehittämisessä ja tulliviranomaisten tehtävien hoidossa on laillisen liiketoiminnan sujuvoittaminen.

Tullitoiminnalla on myös merkittävä rooli unionin rahoitusaseman takaajana, koska n. 13 % unionin tuloista kerätään tulleilla.

Unionin tulliliittoa koskevien asioiden käsitteleminen unionin instituutioissa työllistää merkittävästi jäsenmaiden kansallisia tulliasiantuntijoita niin ministeriötasolla kuin tulliviranomaisissakin. Tullitoimintaa koskeva unionisääntely on kattavaa ja yksityiskohtaista ja tulliviranomaisilla on keskeinen rooli paitsi sen soveltajana, myös sen valmistelussa ja edelleen kehittämisessä. Tullitoiminnalla on siten merkittävä rooli unionin kauppapolitiikan täytäntöönpanossa, kansainvälisen tavarakaupan valvonnassa ja edistämisessä sekä tullimaksujen ja verojen kantamisessa. Kauppapolitiikka kuuluu valtioneuvostossa ulkoministeriölle, jota VM:n tulliyksikkö ja Tulli tukevat EU:n kauppapoliittisten sopimusten tulliteknisten kysymysten kansallisessa valmistelussa.

Tulliunionia toimeenpanevat tulliviranomaiset kuuluvat kaikissa jäsenmaissa valtiovarainministeriöiden tai vastaavien alaisuuteen. Komissiossa tull- ja veroasiat kuuluvat niitä varten olevaan pääosastoon ja unionin harmonisoidussa verolainsäädännössä (valmisteverot ja ALV) tukeudutaan tullionin lainsäädäntöön ja verovalvonnassa tulliviranomaisten yhteistyöhön. Suomessa Tullin asiantuntijoilla on keskeinen neuvonantajan rooli neuvostossa valmisteltavissa tulliliittoasioissa. Lisäksi valtiovarainministeriö on delegoinut Suomen edustamisen komission lainsäädäntövaltaan kuuluvan tullilainsäädännön valmistelutyössä Tullille. Poliittinen vastuu tuostakin valmistelutyöstä kuuluu valtiovarainministeriölle.

Havaintoja haastatteluista

(Haastatellut, liite)

Yritysten ja kaupan näkökulma

Tullin kansainvälinen rooli on vahva. Yritysten intressien edistämiseksi sitä voisi vielä vahvistaa. Tullin yrityksille tarjoamia palvelukonsepteja toivotaan kehitettävän nykyistä monipuolisemmiksi. Palaute Tullin toiminnasta oli erittäin myönteinen. Tullin kanssa yhteistyö on sujunut hyvin yritysten ja ulkomaankaupan näkökulmasta. Vaatimus on, että mahdolliset hallinnolliset muutokset eivät heikennä Tullin asemaa ulkomaankaupan toimijana ja yritysten sujuvan kaupan varmistajana. Muutoin ohjaavaa ministeriötä ei pidetä ratkaisevana asiana muiden ministeriöiden kannalta, mutta edellytys on, ettei muutos vaaranna niiden ja Tullin yhteistyötä. Huolta kannettiin siitä, olisiko sisäisen turvallisuuden ministeriöllä intressiä huolehtia kaupan ja yritysten eduista ja siitä, voisiko valvontaroolin vahvistaminen voimavaroja kauppapolitiikalta.

Tullin on säilytettävä itsenäisen viraston asema mm. kansainvälisen yhteistyön ja ulkomaankaupan näkökulmasta. Tullilla on suora yhteys ministeriöihin, joiden tehtäviä se hoitaa. Tämä matala byrokratia on varmasti asioiden hoitamisen kannalta etu. Yhteistyö hallinnollisella tasolla tapahtuu Tullin neuvottelukunnassa, jossa eri ministeriöillä on edustus. Sisäministeriö ei ole edustettuna ministeriötasolta.

PTR-yhteistyö

Palaute PTR-yhteistyöstä on myönteinen. Yhteistyötä on syvennetty ja kehitetty jatkuvasti. PTR-tiedustelukeskus toimii hyvin. Keskusteluissa nousee esiin yhteistyöongelmat huumarikollisuuden torjunnassa. Jonkin verran arvostellaan puolin ja toisin tiedonkulkua eri tahojen kesken. Epäluuloa on enemmän korkealla hallinnollisella tasolla kuin kentällä. Säädökset velvoittavat yhteistyöhön ja tiedonvaihtoon, joten esteitä yhteistoiminnalle ei ole.

Keskusteluissa on esitetty, että eri lainvalvontaviranomaisten rikostiedustelua tukevan tiedon hankinta, tiedon vastaanottoon ja käsittelyyn tarkoitetut rekisterit, analyysityökalut ja järjestelmät sekä niihin suoritettu kehitystyö pitäisi saada kattavasti yhteiseen käyttöön. Esimerkiksi matkustajaliikennetietojen yhteistä käyttöä voisi tehostaa keskittämällä kaikkien PTR-viranomaisten tietoja käsittelevien ja analysoivien lainvalvontaviranomaisten toiminnot ja henkilöstö sekä tiedonhallinta- ja analyysityökalut yhteen paikkaan ja yhteiskäyttöön. Yksikkö palvelisi kaikkien lainvalvontaviranomaisten virkatehtävien hoitamiseen liittyviä tarpeita. Lainsäädäntö ei estä vaan tukee kehittämistä. Koska tilanne on pääosin hyvä, vaatii kehittäminen tavoitteiden määrittelyn ja tarvittaessa oman selvitystyön tai aiemmin laadittujen selvitysten ehdotusten toteuttamisen.

Sisäisen turvallisuuden toimijat

Näyttää siltä, että Tullissa koetaan, ettei sen roolia sisäisen turvallisuuden toimijana arvosteta riittävästi. Sisäisen turvallisuuden ohjausta toivotaan vahvistettavan, koska VM ei ohjaa riittävästi tätä osaa Tullin toiminnassa. Ohjausta ja painopisteiden määrittelyä toivotaan myös SM:ön taholta riippumatta siitä, minkä ministeriön alaisuudessa Tulli toimii.

Rikostorjunta on kiinteä osa Tullin valvontatehtävää. Sen siirtäminen erillisenä veronkannon siirron tapaan (VETO-hanke) ei ole mahdollista. Tullivalvonnassa tehdään havaintoja mm. rahanpesusta, harmaasta taloudesta, huumekaupasta ja laittomasta tuonnista. Laajeneva nettikauppa asettaa valvonnalle suuret haasteet.

Henkilöstö

Tullissa on niin kuin kaikissa valtion virastoissa tiukka taloudellinen tilanne. Toimintaa on rationalisoitu ja meneillään on tällä hetkellä EU:n tulleja koskeva järjestelmä uudistus, joka valmistuu vuoteen 2020 mennessä.

Henkilöstöjärjestöjen kanta mahdolliseen ohjaavan ministeriön vaihtumiseen jakautuu VM:ön ja SM:ön kannalle. Vahva yhteinen näkemys on se, että mahdolliset päätökset isoista muutoksista on tehtävä ripeästi. Pitkään jatkuvat keskustelut Tullin asemasta aiheuttavat epävarmuutta.

Tullissa on parhaillaan meneillään henkilöstön kannalta isoja uudistuksia. Mahdolliset hallinnon muutokset eivät saa vaarantaa näiden uudistusten etenemistä. Tämä toivomus tuli myös asiakkaiden puolelta esiin.

Johtopäätöksiä

Tullin ja muiden sisäisen turvallisuuden vahvistamisesta ja takaamisesta vastaavien viranomaisten toimintamahdollisuuksia ei saa heikentää. Toimintaa on kehitettävä ja tehostettava jatkuvasti. Turvallisuustilanne edellyttää vahvaa osaamista ja voimavarojen turvaamista. Turvallisuusviranomaisien toimintojen organisointia ja yhteistyön varmistamista koskevissa poliittisissa ratkaisuissa on

merkityksellistä ottaa huomioon nopeasti muuttuvan toimintaympäristön, uusimuotoisten uhkakuvien ja toisaalta yhteiskunnan taloudellisen tilanteen aiheuttamat vaatimukset.

Tullin organisaatio ja sen tehtävät muodostavat jatkossakin kokonaisuuden ja sen säilyttäminen itsenäisenä virastona takaa parhaat edellytykset tullilainsäädännön mukaisen laaja-alaisen tehtäväkokonaisuuden hoitamiselle.

Yhdessä muiden turvallisuusviranomaisten kanssa Tullilla on tärkeä rooli sisäisen turvallisuuden toimijana. Muuttuva ja monimuotoistuva rikostorjunnan toimintaympäristö edellyttää vahvaa ja koordinoitua ohjausta, jotta turvallisuusviranomaisten operatiivisesta yhteistyöstä voidaan saada lisäarvoa kansalliselle turvallisuustilanteellemme. Tärkeässä roolissa on myös yhteisen tilannekuvan ylläpitäminen sekä tietojenvaihto.

Turvallisuuden vahvistaminen ja rikollisuuden torjunta ja estäminen edellyttävät tehokasta ja täysimittaista voimavarojen käyttöä ja hyvää tiivistä yhteistyötä. Hallinnon rajat eivät saa olla esteenä. Hallinnon pitää tukea toimintaa eikä ”hallinto saa haitata järkevää toimintaa”, kuten eräs haastateltava totesi. Hallinnon pitää olla mukautuva ja joustava. Nopea reagointi muutoksiin on välttämätöntä. Hitaan muutoksen hallintokulttuuri ei ole enää mahdollinen.

Eri viranomaisten saumattomalla yhteistyöllä, sujuvalla tietojen vaihdolla ja luottamuksella on merkittävä turvallisuutta vahvistava vaikutus. Ymmärrys yhteisestä tehtävästä ja tavoitteista on hyvällä tasolla ja yhteistyö on kansainvälisesti verrattuna sujuvaa ja jokapäiväistä. Luottamusta on vahvistettava eri organisaatioiden välillä erityisesti johtotasolla.

Eri keskusteluissa nousi esiin epäluulo organisaatioiden välillä erityisesti huumorikollisuuden torjuntaan liittyvissä tehtävissä. On selvitettävä johdon tasolla myös ministeriöiden kesken, mistä epäluulo johtuu. Yhteiskunnan turvallisuuden vahvistamisen kannalta on luottamus viranomaisten kesken välttämätön. Eräässä keskustelussa Tullin todettiin olevan jäykkä ja joustamaton yhteistyökumppanina. Tämä ominaisuus saattaa aiheuttaa vaikeuksia yhteistyön kannalta. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että ohjauksen keskittämällä olisi todennäköisesti merkittävää vaikutusta erityisesti poliisin ja Tullin rikostorjuntayhteistyölle huumausaineasioissa.

Ehdotuksia

Tullin strategia-asiakirja pitäisi laatia yhteistyössä ainakin valtiovarainministeriön ja sisäministeriön kesken. Strategia-asiakirjassa ja **tulossopimuksessa** on muiden kuin valtiovarainministeriön rooli ja tehtävät erittäin ohuesti esillä, jos lainkaan. Tutustumalla Tullin ja VM:ön tulossopimukseen saa Tullin tehtävistä hyvin suppean kuvan.

PTR-yhteistyössä on useita foorumeita keskusteluun ja yhteisten tavoitteiden asettamiseen. PTR-yhteistoimintaa tiivistäisi ministeriöiden johdon välinen keskustelu ja yhteisten painopisteiden määrittely. Mahdollinen Tullin siirto SM:n alaisuuteen tiivistäisi yhteistoimintaa. **Luottamuksen vahvistaminen PTR-osapuolten kesken erityisesti johdon tasolla on välttämätöntä.**

Tulli muodostaa lakisäätteisten tehtäviensä ja organisaationsa osalta oman loogisen kokonaisuutensa. Tämä puolta ratkaisua, jossa virasto siirtoratkaisusta huolimatta säilytettäisiin yhtenä kokonaisuutena. **Tullin säilyminen itsenäisenä virastona** on tärkeää Tullin tehtävien hoidon kannalta ja Tullin vahvan kansainvälisen roolin vuoksi. Tullin tehtävistä merkittävä osa on EU:n tulliliiton

tehtävän hoitamista Suomessa EU:n puolesta. Tässä tehtävässä itsenäisenä virastona toimiminen on välttämätöntä.

Tullin rikosentorjuntaan ja sisäisen turvallisuuden edistämiseen liittyviä tehtäviä ei voida erottaa Tullin valvontatehtävistä tai maksujen keräämiseen liittyvistä tehtävistä. Rikostorjunta ja harmaan talouden torjunta liittyvät saumattomasti muihin tehtäviin. Myöskään ohjauksessa näiden tehtävien tarkastelu erikseen ei ole mahdollista.

Valvontatehtävät liittyvät kymmeneen lakeihin ja ovat 11 ministeriön toimialaa. Kaikkiin valvontatehtäviin liittyy rikosentorjuntaa, kuten salakuljetuksen, huumaavien tai kiellettyjen aineiden tuonnin sekä harmaan talouden torjuntaa. Valvontatehtävät ovat Tullin ydintehtäviä ja niiden osuus kasvaa tulevaisuudessa. Tullille jää myös verohallintoon siirrettäviin verotusmuotoihin liittyviä valvontatehtäviä ja esitutkintatoimivalta.

Tulli on monialainen virasto, jossa erityisesti valtionvarainministeriön tulli- ja verotustehtävät, Ulkoministeriön kauppapolitiikka ja Sisäministeriön sisäisen turvallisuuden tehtävät korostuvat. Monialaisen viraston ohjaus on yksinomaan VM:n vastuulla. Ohjauksessa on tiivistettävä yhteistyötä ministeriöiden kesken. Ohjauksessa pitäisi olla vahvemmin esillä Tullin yhteistyö eri ministeriöiden kanssa. Sisäisen turvallisuuden tehtävien pitäisi olla nykyistä selkeämmin määritelty tulossopimuksessa. PTR-yhteistyö pitää olla myös esillä määriteltäessä toiminnan painopisteitä.

Toimiva tiedonkulku on riskienhallintaan pyrkivän yhteiskunnan keskeinen toimintaedellytys. Sen kehittäminen eri rekistereitä hyväksi käyttämällä ja samalla yhteisymmärrystä eri toimijoiden kesken vahvistamalla on tärkeää.

Sisäisen turvallisuuden selonteossa esitetyt ehdotukset eri viranomaisten päivystyspalvelujen kehittämiseksi ja turvallisuusviranomaisten koulutusyhteistyön kehittämiseksi on hyvä selvittää yhteistyön tiivistämiseksi ja voimavarojen tehokkaan käytön edistämiseksi.

Ehdotus Tullin hallinnollisen aseman ja ohjauksen kehittämiseksi

Tulli on monialainen asiantuntijavirasto, jonka tehtävät liittyvät useisiin ministeriöihin. Tulli on valvontavirasto, joka valvontatehtävässään suorittaa rikostorjuntaa ja se on PTR-toiminnassa tärkeä poliisin ja Rajavartiolaitoksen yhteistyökumppani. Selvityksen aikana eri yhteistyötahot korostivat Tullin tehtävien hoidon ja yhteistyön jatkuvuuden merkitystä eri toimijoiden kannalta myös muuttuvissa olosuhteissa, sekä turvallisuusviranomaisten sujuvan yhteistyön tärkeyttä.

Ehdotukseni perustuu ennen kaikkea siihen, että ohjaavan ministeriön muutos mahdollistaa selvitykselle asetettujen tavoitteiden toteutumisen annetuista vaihtoehdoista parhaiten ja samalla korostaa Tullin sisäisen turvallisuuden kannalta tärkeää roolia. Nopeasti muuttuva toimintaympäristö edellyttää uusia ratkaisuja, joiden myötä voidaan saavuttaa synergiaetuja ja kustannushyötyjä sisäisen turvallisuuden vahvistamiseksi. Lisäksi ehdotettu muutos varmistaa Tullin säilymisen itsenäisenä virastona sekä varmistaa Tullin toiminnan EU:n tulliviranomaisena ja monialaisena toimijana erityisesti valvontatehtävissä.

Ehdotan, että

- Tulli virastona siirretään SM:n alaiseksi virastoksi viimeistään 1.1.2019
- Verotukseen, veropolitiikkaan ja yleiseen tullipolitiikkaan liittyvän lainsäädännön valmistelutehtävistä vastaa siirtoratkaisusta riippumatta jatkossakin VM.
- SM:n tehtäväksi määritellään Tullin yleishallinnollinen ohjaus. Tullin valvonta- ja rikosten torjuntatehtävät sisältyvät yleisen järjestyksen ja turvallisuuden tehtäviin
- Tullin organisaatioon ja SM:n tehtäviksi tuleviin toimintoihin liittyvä lainvalmisteluvastuu siirretään SM:lle (mm. Tullin hallinto, toimivaltuussääntely, henkilötietolainsäädäntö)
- SM ja VM toimivat kumppaneina ja sopivat yhteistyöstä. VM osallistuu SM:n ja Tullin välisen tulossopimuksen valmisteluun.
- Tulli säilyy itsenäisenä virastona. Suomen jäsenyys EU:n Tulliliitossa ja Tullin tehtävien kansainvälinen luonne edellyttävät itsenäisenä virastona säilymistä.
- Sisäministeriöön perustetaan Tulliosasto, joka vastaa Tullin ohjauksesta, tulossopimuksesta ja lainsäädännöstä siltä osin, mikä ei kuulu Valtiovarainministeriön tai muiden ministeriöiden vastuulle. Tulliosaston tehtävät räätälöidään niin, että tehtävissä huomioidaan yhteistyö VM:n ja muiden ministeriöiden kanssa. Tullista siirretään tarvittaessa lainvalmisteluun ja ohjaukseen liittyviä asiantuntijoita SM:öön ja VM:öön.
- Tullin johtamista, rakennetta ja organisaatiota uudistetaan ja kehitetään siirron yhteydessä ja siirron jälkeen vastaamaan muuttunutta tilannetta.
- muutoksen yhteydessä turvataan tehokas ja tulokellinen verojen ja tullimaksujen kanto, 11 ministeriön tehtävien hoitaminen ja ministeriöiden ja Tullin välinen yhteistyö sekä yrityksille ja elinkeinoelämälle annettujen palvelujen säilyminen ja kehittäminen.
- Tullin PTR-yhteistyön tiivistyminen ja sisäisen turvallisuuden tehtävien korostuminen eivät saa heikentää tai vaarantaa mm. Tullin verojen ja veroluonteisten maksujen keräämistä, valvontatehtävien hoitamista ja elinkeinoelämän kanssa tehtävää yhteistyötä.
- jatkotyössä selvitetään, mitä Tullin tehtäviä on tehokkuuden ja kustannussäästöjen kannalta järkevää siirtää tai yhdistää. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi Tullin tilastotehtävät, koulutuksen osittainen yhdistäminen muiden turvallisuusalan koulutusalojen kanssa, laboratorio-toimintojen yhdistäminen ja eri rekistereiden yhdistäminen
- siirtämiseen tähtäävä lainsäädäntöhanke tulee käynnistää välittömästi, jotta varmistetaan hankkeen toteutuminen tällä hallituskaudella. Tavoitteen saavuttamisen kannalta on merkityksellistä, että lainvalmistelu hankkeistetaan ja resursoidaan huolella ja valmistellaan laadittava asiakirja suoraan hallituksen esityksen muotoon.

Liite

Haastattelut

1.10.- 30.11.2016

Anneli Taina

Valtiovarainministeriö

Martti Hetemäki, valtiosihteeri

Helena Tarkka, hallinto- ja kehitysjohtaja

Terhi Järvikare, ylijohdaja, vero-osasto

Ismo Mäenpää, hallitusneuvos

Juha Sarkio, työmarkkinajohtaja

Marjo Bruun, Tilastokeskus, pääjohtaja

Sisäministeriö

Päivi Nerg, kansliapäällikkö

Kauko Aaltomaa, poliisiosaston osastopäällikkö

Katriina Laitinen, lainsäädäntöjohtaja

Harri Martikainen, kehittämisneuvos

Seppo Kolehmainen, Poliisihallitus, poliisiylijohtaja

Robin Lardot, Keskusrikospoliisin päällikkö, Tullin neuvottelukunnan jäsen

Arto Tuomela, rikosylikomisario KRP

Arto Lahti, rikostarkastaja, KRP

Jaakko Kaukanen, Rajavartiolaitoksen päällikkö

Ilkka Laitinen, Rajavartiolaitoksen apulaispäällikkö

Tulli

Antti Hartikainen, pääjohtaja

Tullin osastojen johtajat:

Jarkko Saksa, ulkomaankauppa- ja verotusosasto

Jyrki Linna, toimipaikkaosasto,

Sami Rakshit, valvontaosasto,

Hannu Lappi, hallinto-osasto

Ossi Värrö, hallintopäällikkö

Sami Hyytiäinen, turvallisuuspäällikkö

Hannu Sinkkonen, valvontajohtaja

Tullin henkilöstöjärjestöt

Markku Kosonen, puheenjohtaja Tulliliitto

Jari Nieminen, puheenjohtaja Tullivirkamiesliitto

Markku Partanen, puheenjohtaja Tullin akavalaiset

Mirjami Laitinen, Tullin neuvottelukunta, puheenjohtaja

Timo Laukkanen, asiantuntija EK, Tullin neuvottelukunnan jäsen

Ilkka Saarinen, Ulkoasiainministeriö, apulaisosastopäällikkö, Tullin neuvottelukunnan jäsen

Jukka Kekkonen, erityisasiantuntija, tulliasiat, Suomen EU-edustusto

Marika Valtonen, Erityisasiantuntija, tulliasiat, Suomen Moskovan suurlähetystö

Jari Gustafsson, kansliapäällikkö TEM

Kari Mäkinen, hallitusneuvos

Tomi Lounema, kaupallinen neuvos

Kari Paaso, johtaja STM

Laura Terho, lakimies STM

Lausunto Fimea, 27.11.2016

Tutustumiset:

Tulli, Tampere

PTR-tiedustelukeskus